مقایسه دو روش "ایفای نقش" و " آموزش بر بالین" درآموزش جابجایی و انتقال بیماران ضایعه نخاعی در دانشجویان کاردرمانی

سید محمد صادق حسینی[1]، سحر نورانی قرابرقع[2*]، مهناز خطیبان[3]

تاریخ دریافت مقاله: ۹۸/۰۶/۰۳ تاریخ پذیرش مقاله: ۹۸/۰۹/۱۴

چکیده

مقدمه: ارتقای آموزش مستلزم استفاده از روش‌هایی است که دانشجویان بتوانند، بهتر یاد بگیرند و نقش فعال در امر یادگیری داشته باشند. دستیابی به چنین هدفی، مستلزم این است که مدرسان در طراحی روش تدریس، از شیوه‌های نوین آموزش استفاده کنند. مطالعه‌ی حاضر با هدف مقایسه‌ی تاثیر آموزش روش جابجایی و انتقال بیماران ضایعه نخاعی به دو روش "ایفای نقش"و "آموزش بر بالین" بر میزان دانش، نگرش و مهارت دانشجویان کاردرمانی انجام گرفت.

روش‌ها: پژوهش حاضر یک مطالعه‌ی نیمه تجربی با طرح دوگروهی پیش‌آزمون و پس‌آزمون است که ۳۸ نفر از دانشجویان کارشناسی پیوسته‌ی رشته‌ی کار درمانی با روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب و سپس با روش تصادفی ساده در دو گروه ۱۹ نفره قرار گرفتند. محتوای آموزشی انتقال و جابجایی بیماران ضایعه نخاعی از طریق آموزش دو روزه تئوری با روش سخنرانی و پرسش و پاسخ برای هر دو گروه ارائه شد. سپس به‌منظور آموزش عملی، دانشجویان به دو گروه آموزش (روش ایفای نقش و آموزش بر بالین) تقسیم شدند. قبل و پس از آموزش عملی پرسشنامه‌های دانش و نگرش و چک‌لیست مشاهده‌ای مهارت از هر دو گروه جمع‌آوری گردید. داده ها با استفاده از آزمون ویلکاکسون و آزمون یومن ویتنی طریق نرم‌افزار آماری SPSS تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که بین دانشجویان دو گروه ایفای نقش و آموزش بر بالین از لحاظ سن، جنسیت و وضعیت تاهل تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. پس از آموزش عملی طبق نتایج بدست آمده تفاوت معنی‌داری بین دو گروه در تغییر میزان دانش (P=۰/۰۱۹) و مهارت از نظر جنبه محتوای آموزشی عمومی (P=۰/۰۰۶)، محتوای آموزشی اختصاصی (P=۰/۰۰۰)، شروع ارتباط (P=۰/۰۰۱) مشاهده شد. همچنین نتایج نشان داد که بین نگرش دانشجویان هر دو گروه، آموزش بر بالین تفاوت معنی‌داری وجود دارد (P=۰/۰۲۳)، اما در آموزش ایفای نقش مقدار نگرش معنی‌دار نبود.

نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج حاصله، شیوه آموزش بر بالین می‌تواند در سطوح دانش و مهارت یادگیری و نگرش دانشجویان کاردرمانی نسبت به روش ایفای نقش بهتر عمل کند و به‌عنوان یک روش آموزشی در علوم پزشکی، کیفیت آموزشی را افزایش دهد.

کلید واژه‌ها: آموزش، یادگیری، دانشجویان، کاردرمانی، ضایعه نخاعی

مقدمه

انسان موجودی متفکر است و تنها موجودی است که امکان آموزش آگاهانه را دارد و در پی ارتقای شناخت و آگاهی خود است. در این مسیر عده‌ای آموزش‌دهنده هستند و به‌عنوان معلم یا استاد به تلاش می پردازند. عده‌ای آموزش‌گیرنده که به آموختن دانش می‌پردازند. در این چرخه ی تعلیم و تعلم استفاده از روش‌های سنتی برای آموزش نیز از مسائلی هستند که بر سر راه سیستم‌های آموزشی وجود دارند (۱). در دهه‌های اخیر تلاش‌های زیادی در کشور صورت گرفته تا روش‌های سنتی جای خود را به روش‌هتای نوین و مبتنی بر نیازهای دانشجویان قرار دهد. این سؤال که چه روش آموزشی بیشترین تأثیر را بر رفتارها و مهارت‌های دانشجویان دارد، بی‌پاسخ مانده درحالی‌که مطالعات مختلفی نیز در این زمینه انجام شده است. انواع مختلفی از روش‌های آموزشی سنتی یا جدید وجود دارند که می‌توانند ما را در این راستا یاری نمایند (۲).

نظام آموزشی که امروزه در جریان است، تنها بر پایه‌ی رویکردهایی است که دانشجویان با تلاش استاد و پشتکار خود آن‌ها را به خاطر می‌سپارد ولی زمانی که پای عمل به میان می‌رسد، مشاهده می‌شود که مهارتی کسب نشده است (۳،۴). از آنجایی‌که محتوای بسیاری از کتاب‌های درسی و موارد آموزشی از طریق روش‌های قدیمی تنظیم می‌گردد و سیستم آموزش تا به‌دست آوردن نتایج مطلوب، فاصله‌ی زیادی دارد که این خود مانند دیگر سازمان‌های سنتی مستلزم دگرگونی

نویسنده مسئول: سحر نورانی قرابرقع،گروه آموزشی کاردرمانی، دانشکده علوم توانبخشی، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران Saharnurani@yahoomail.com

سید محمد صادق حسینی ،گروه آموزشی کاردرمانی، دانشکده علوم توانبخشی، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران

مهناز خطیبان،گروه پرستاری داخلی جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی، مرکز تحقیقات مراقبت‌های مادر و کودک، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران

[Downloaded from rme.gums.ac.ir on 2025-10-25]

[DOI: 10.29252/rme.12.1.36]

سازمانی اساسی است که با برنامه‌ریزی، آگاهی و شناخت هم‌راستا باشد (۵-۳). توسعه‌ی آموزش و بهبود فرایند یادگیری از گذشته‌های دور مورد توجه دانشمندان مختلف بوده است. فرایند یاددهی و یادگیری به‌علت برخورداری از ویژگی‌های خاص، فرایندی دارای جنبه‌های مختلف و اجزا و عناصری می‌باشد که دارای کنش‌های متقابل بوده و هریک بر دیگری تاثیر می‌گذارد و از دیگری تاثیر می‌پذیرد (۸،۹). علی رغم انجام برخی مطالعات در زمینه تأثیر آموزش با استفاده از روش‌های نوین تدریس، شواهد تجربی اندکی در زمینه ارزیابی نتایج استفاده از این روش‌ها وجود دارد و نتایج آن‌ها به خوبی منسجم و تلفیق نشده است (۶).

باتوجه به این‌که یکی از حوزه‌های مهم رشته کاردرمانی آموزش فعالیت‌های روزمره زندگی است؛ با آموزش شیوه‌های انجام فعالیت‌های روزمره زندگی، بسیاری از بیماران موفق می‌شوند در انجام فعالیت‌های روزمره، استقلال نسبی یا کامل را به‌دست آورند. این‌جاست که اهمیت آموزش این فعالیت‌ها به‌خوبی روشن می‌شود چرا که استقلال در انجام فعالیت‌های روزمره و عدم وابستگی به دیگران قطعاً موجب افزایش عزت و اعتماد به نفس فرد می‌شود. بنابراین لازم است در برنامه‌های درمانی- توانبخشی سهم ویژه‌ای برای آموزش این فعالیت ها، قائل شد (۷). آموزش فعالیت‌های روزمره زندگی از اهمیتی حیاتی برای فرد دارای آسیب نخاعی برخوردار است چرا که حداکثر استقلال ممکن با توجه به سطح ناتوانی را امکان‌پذیر می کند و به او این امکان را می‌دهد تا جایی که ممکن است بر زندگی‌اش کنترل داشته باشد و وابستگی او به دیگران را به حداقل به‌رساند (۶). با توجه به اهمیت موضوع افزایش کیفیت آموزش دانشجویان، در آینده موجب انتقال درست و صحیح این آموزش‌ها به بیمار و مراقبین وی می‌شود؛ در نتیجه این استقلال کسب‌شده موجب کاهش هرچه بیشتر فشارهای روانی و جسمانی بیمار و مراقبین می‌گردد. سخنرانی اغلب به‌عنوان رایج‌ترین و ساده‌ترین روش آموزش فراگیران به‌کار گرفته می‌شود (۸)، درحالی‌که این روش موجب یادگیری غیرفعال می‌گردد. زمانی‌که آموزش با حضور و کار فعال دانشجو کسب شود، مفاهیم یادگرفته شده پایدارتر می‌شود. روش‌های آموزشی متنوعی برای تغییر در نگرش و ارتقای سطح آگاهی وجود دارد. دستیابی به چنین هدفی، مستلزم این است که مدرسان در طراحی روش تدریس، از شیوه‌های نوین آموزش استفاده کنند. از روش های نوین تدریس می توان به آموزش بر بالین و ایفای نقش اشاره کرد.

پژوهش‌های متنوعی در زمینه مقایسه روش‌های مختلف آموزشی وجود دارد (۱۰-۸). طبیب‌زاده نوری و همکاران کارآزمایی نیمه تجربی با عنوان بررسی تأثیر آموزش در مشاورهٔ ترک سیگار از طریق بیمار شبیه‌سازی شده بر روی اعتماد به نفس و مهارت ۲۸ دانشجوی ترم ۱۱(گروه کنترل) و ۳۹ دانشجوی ترم ۱۲ (گروه آزمون) انجام دادند. براساس نتایج تحقیق آموزش مشاوره ترک سیگار از طریق بیمار شبیه‌سازی شده توانسته بود منجر به بهبود مهارت‌های مشاوره ترک سیگار و افزایش اعتماد به‌نفس دانشجویان در مقایسه با افراد بدون آموزش گردد (۹). نتایج مطالعه حیدرزاده تحت عنوان مقایسه تاثیر دو روش شبیه‌سازی مبتنی برکامپیوتر و مانکن بر دانش و رضایتمندی دانشجویان پرستاری از آموزش احیاء قلبی و ریوی نشان داد که از لحاظ آماری بین دو گروه اختلاف معنی‌داری وجود دارد (P=۰/۰۴) (۱۱). در پژوهش‌های دیگر که توسط کاردونگ- ادگررن (kardong-Edgrern) و همچنین لیاو (Liaw) و همکاران انجام شد. نتایج حاکی از آن بود که بهبود قابل توجهی در نمرات دانش، مهارت و عملکرد دانشجویان گروه شبیه‌سازی نسبت به گروه سخنرانی ایجاد شده است (۱۶، ۱۵).

این سوال که چه روش آموزشی بیشترین تاثیر را بر یادگیری و مهارت‌های دانشجویان دارد، بی‌پاسخ مانده است. علی‌رغم انجام برخی مطالعات در زمینه تاثیر آموزش به‌روش سنتی و نوین، شواهد تجربی اندکی در زمینه ارزیابی نتایج استفاده از این روش‌ها وجود دارد و انجام تحقیقات بیشتر ضروری است. لذا مطالعه حاضر با هدف بررسی و مقایسه‌ی تاثیر استقاده از روش آموزش بر بالین و ایفای نقش در آموزش ترانسفر بیماران ضایعه ی نخاعی بر دانش، نگرش و مهارت دانشجویان کاردرمانی انجام گرفته است.

روش‌ها

مطالعه‌ی حاضر یک مطالعه‌ی نیمه‌تجربی با طرح دو گروهی پیش‌آزمون و پس‌آزمون بود. جامعه مورد مطالعه دانشجویان کاردرمانی دانشگاه علوم پزشکی همدان بودند که از میان آن‌ها به روش نمونه‌گیری در دسترس تعداد ۳۸ نفر از دانشجویان کارشناسی پیوسته‌ی کاردرمانی که واحد درسی "فعالیت‌های روزمره زندگی" را اخذ نمودند انتخاب گردید. سپس آن‌ها در دو گروه ۱۹ نفره مورد مطالعه قرار گرفتند. ملاک‌های ورود به پژوهش شامل: رضایت دانشجویان از حضور در پژوهش، اخذ درس فعالیت‌های روزمره زندگی در طی دو سال تحصیلی (۹۷-۹۶ و ۹۸-۹۷) و ملاک خروج شامل: عدم حضور دانشجو

[Downloaded from rme.gums.ac.ir on 2025-10-25]
[DOI: 10.29252/rme.12.1.36]

در هرکدام از بخش‌های پژوهش (آموزش تئوری و عملی) با دلایلی مانند بیماری یا عدم رضایت از ادامه پژوهش بود. مکان انجام پژوهش در کلاس و اتاق مخصوص فعالیت‌های روزمره زندگی واقع در بیمارستان مباشر وابسته به دانشگاه علوم پزشکی همدان بود. پس از بیان اهداف و روش مداخله و نحوه ارزیابی، رضایت کتبی از واحدهای مطالعه و بیمار شرکت‌کننده در مطالعه کسب شد. این پژوهش در کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی همدان با شناسه اختصاصی IR.UMSHA.REC.1396.821 تایید گردید.

در ابتدا اطلاعات دموگرافیک شرکت‌کنندگان گردآوری و برای کل دانشجویان محتوای درسی با استفاده از روش آموزش دو روزه تئوری با روش سخنرانی و پرسش و پاسخ اجرا شد. در جلسه اول محتوای آموزشی شامل اصول کلی ترانسفر توسط یک مدرس از اعضای هیات علمی از گروه آموزشی کاردرمانی با استفاده از روش سخنرانی و اسلاید تدریس شد. سپس اسلایدها و محتوای آموزشی در اختیار دانشجویان قرار گرفت و جهت مرور محتوای آموزشی یک فرصت یک هفته‌ای به آن‌ها داده شد. در جلسه دوم محتوای آموزشی شامل انواع ترانسفر مستقل و وابسته یک‌نفره و دو نفره توسط همان مدرس به‌صورت سخنرانی و اسلاید طبق کوریکولوم واحد درسی ارائه گردید. سپس اسلایدها و محتوای آموزشی در اختیار دانشجویان قرار گرفت و جهت مرور محتوای آموزشی یک فرصت یک هفته‌ای به آن‌ها داده شد. پس از آموزش محتوا از طریق سخنرانی و اسلاید، به‌منظور آموزش عملی در اتاق ویژه فعالیت‌های روزمره زندگی، دانشجویان به دو گروه آموزش (روش ایفای نقش و آموزش بر بالین) از طریق نمونه‌گیری در دسترس تقسیم شدند. پس از اجرای آموزش به روش سخنرانی و پرسش و پاسخ و قبل از آموزش عملی اطلاعات از طریق پرسشنامه‌های دانش، نگرش و مهارت از کل دانشجویان شرکت‌کننده جمع‌آوری گردید. در گروه ایفای نقش، یکی از دانشجویان به‌عنوان بیمار کلیه آموزش‌هایی را که به‌صورت نظری فراگرفته بودند را با راهنمایی استاد درس به‌شکل عملی در اتاق فعالیت‌های روزمره زندگی کلینیک مباشر کاشانی همدان انجام داد. اما در روش آموزش بر بالین، بیمار با ضایعه نخاعی سطح L2 در همان فضای آموزشی تمامی آموزش‌های نظری، توسط استاد آن درس بر روی بیمار انجام می‌گرفت. پس از آموزش عملی در گروه ایفای نقش و گروه آموزش بر بالین (بر روی بیمار واقعی) اطلاعات از طریق پرسشنامه‌های دانش، نگرش و عملکرد از هر دو گروه جمع‌آوری و داده‌ها قبل و بعد از مداخله و بین دو گروه با هم مقایسه شدند. ابزار گردآوری داده‌ها شامل:

پرسشنامه ارزیابی دانش دانشجویان از ترانسفر بیماران ضایعه نخاعی، توسط حسینی و همکاران تهیه شد. این پرسشنامه به‌صورت ۱۰ سوال چهار گزینه‌ای براساس مطالعات متون مرتبط ساخته شد (۵،۱۲،۱۳). روایی محتوایی آن بنابر نظر تعداد ۸ نفر از اعضای هیات علمی گروه آموزشی کاردرمانی توسط پرسشنامه ای که این متخصصان به صورت ۰ تا ۱۰ که نمره صفر نشان دهنده عدم امکان سنجش دانش ترانسفر بیماران ضایعه نخاعی و نمره ۱۰ بیان‌کننده این بود که آن سوال به‌طور کامل دانش دانشجویان را می سنجد، نمره‌دهی شد و با روش Interclass Correlation Coefficient (ICC) مقدار ۰/۸۴ محاسبه گردید. جهت بررسی پایایی پرسشنامه از آزمون- باز آزمون با فاصله ۲ هفته و همچنین ضریب آلفای کرونباخ حاصل از تکمیل ۱۰ پرسشنامه توسط ۱۰ دانشجوی مشابه استفاده شد. ضریب اسپیرمن براون برابر با ۰/۷۰ و آلفای کرونباخ برابر با ۰/۷۳ بدست آمد.

پرسشنامه نگرش Geriatric Attitudes Scale (GAS) که توسط روبن (Reuben) و همکاران که برای سالمندان تهیه و روانسنجی آن انجام گرفته و دارای ۱۴ گویه است که هرگویه روی یک مقیاس پنج نمره‌ای لیکرت از ۱ تا ۵ نمره‌گذاری می‌شود. در هر گویه به مثبت‌ترین پاسخ در زمینه نگرش نسبت به بیمار عدد ۵ و به منفی‌ترین پاسخ عدد ۱ اختصاص می‌یابد. بالاترین نمره پرسشنامه ۷۰ و پایین‌ترین ۱۴ است. روبن (Reuben) و همکاران ضریب همبستگی درونی این پرسشنامه را ۰/۷۶ گزارش کردند (۱۴). حسنوند عموزاده نیز روایی و اعتبار بالایی را برای نسخه فارسی پرسشنامه گزارش نمود (۱۵).

چک لیست مشاهده‌ای مهارت، آموزش به بیمار ضایعه نخاعی توسط پژوهشگران براساس اهداف پژوهش تهیه شد، این چک‌لیست شامل دو بخش شروع ارتباط با ۶ گویه و محتوای آموزشی بود. در ضمن بخش محتوای آموزشی خود مشمول بر دو بخش عمومی با ۶ گویه و اختصاصی با ۹ گویه است که به‌صورت بله و خیر توسط پژوهشگران نمره‌دهی می‌شود. روایی ابزار در این مطالعه به‌منظور تعیین اعتبار صوری و محتوای ابزارها (روایی و پایایی) از توافق متخصصان استفاده شد. بدین‌ترتیب که این چک لیست جهت روایی محتوا و صوری در اختیار ۸ نفر از اعضای هیأت علمی گروه کاردرمانی قرار گرفت و نظرات آنان اعمال گردید. جهت بررسی اعتبار

[Downloaded from rme.gums.ac.ir on 2025-10-25]

[DOI: 10.29252/rme.12.1.36]

چک لیست از پایایی مشاهده‌گر هم‌زمان استفاده شد که میزان اعتبار بین دو نفر با استفاده از ضریب اسپیرمن براون برابر با ۰/۷۴ بدست آمد. به دلیل غیر نرمال بودن داده ها، از آزمون‌های غیرپارامتریک استفاده شد. به منظور بررسی مقایسه دو روش در متغیرهای مورد بررسی در تحقیق از آزمون ویلکاکسون و برای مقایسه داده‌های دو گروه ایفای نقش و آموزش بر بالین از آزمون Mann–Whitney U استفاده گردید. داده‌ها پس از جمع‌آوری از طریق نرم افزار آماری SPSS.Ver.23 تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها

شرکت‌کنندگان پژوهش تعداد ۳۸ دانشجو که شامل ۱۶ نفر پسر و ۲۲ نفر دختر با میانگین سنی ۲۰/۹۲ و انحراف معیار ۰/۸۱۸ سال بودند. طبق نتایج جدول شماره یک بر اساس آزمون ویلکاکسون، روش آموزش بر بالین بر روی دانش (P<۰/۰۰۱) و مهارت دانشجویان (P<۰/۰۰۱) تغییر معنی‌داری داشته است. به‌طور مشابهی روش ایفای نقش نیز تغییر معنی‌داری بر دانش (P<۰/۰۰۱) و مهارت‌های دانشجویان (P<۰/۰۰۱) داشته است. همچنین نتایج نشان داد که روش آموزش بر بالین بر روی نگرش بیماران تغییر معنی‌داری را دارد (P=۰/۰۲۳) این درصورتی بود که آموزش ایفای نقش چنین تغییری را بر نگرش بیان نکرد (P=۰/۰۸۰).

جدول ۱: تعیین مقایسه آموزش در دو گروه آموزش بربالین و آموزش ایفای نقش

متغیرها	آموزش بر بالین		آموزش ایفای نقش	
	Z	سطح معنی‌داری	Z	سطح معنی‌داری
دانش	-۳/۷۵۰	۰/۰۰۰	-۳/۷۴۹	۰/۰۰۰
نگرش	-۲/۲۷۱	۰/۰۲۳	-۱/۷۴۹	۰/۰۸۰
مهارت عملکردی در محتوای آموزش خصوصی	-۳/۵۴۲	۰/۰۰۰	-۳/۷۳۳	۰/۰۰۰
مهارت عملکردی در محتوای آموزش عمومی	-۳/۵۷۳	۰/۰۰۰	-۳/۷۴۷	۰/۰۰۰
مهارت عملکرد ارتباط	-۳/۲۰۹	۰/۰۰۱	-۳/۷۴۴	۰/۰۰۰

نتایج نشان داد که بین نگرش پس از انجام آموزش براساس آزمون Mann–Whitney U در دو گروه تفاوت معنی‌داری وجود ندارد (P=۰/۴۶۱). اما متغیرهای دانش (P=۰/۰۱۹)، مهارت در محتوای آموزشی عمومی (P=۰/۰۰۶)، مهارت در محتوای آموزشی عمومی (P=۰/۰۰۶)، مهارت در محتوای آموزشی اختصاصی (P=۰/۰۰۰) و مهارت در شروع ارتباط (P=۰/۰۰۱) تفاوت معنی‌داری را بین دو گروه پس از انجام آموزش نشان دادند (جدول ۲).

جدول۲: مقایسه تغییر دانش، نگرش و مهارت در دو گروه آموزش بربالین و آموزش ایفای نقش

متغیرها	گروه	N	میانگین رتبه	Mann–Whitney U	Z	سطع معنی‌داری
نگرش	ایفای نقش	۱۹	۹/۱	۳۶	-۰/۷۳۷	۰/۴۶۱
	آموزش بر بالین	۱۹	۱۱			
دانش	ایفای نقش	۱۹	۱۵/۳۴	۱۰۱/۵	-۲/۳۳۸	۰/۰۱۹
	آموزش بر بالین	۱۹	۲۳/۶۶			
مهارت در محتوای آموزشی عمومی	ایفای نقش	۱۹	۲۴/۲۴	۹۰/۵	-۲/۷۵۶	۰/۰۰۶
	آموزش بر بالین	۱۹	۱۴/۷۶			
مهارت در محتوای آموزشی اختصاصی	ایفای نقش	۱۹	۲۶	۵۷	-۳/۶۷۶	۰/۰۰۰
	آموزش بر بالین	۱۹	۱۳			
مهارت در شروع ارتباط	ایفای نقش	۱۹	۲۵/۱۸	۷۲/۵	-۳/۲۴۸	۰/۰۰۱
	آموزش بر بالین	۱۹	۱۳/۱۲			

بحث و نتیجه‌گیری

تدریس یکی ابزارهای مهم یادگیری است که با به‌کارگیری روش‌های نوین تدریس می‌توان یادگیری را تسهیل نمود. مطالعه حاضر با هدف مقایسه تغییر روش‌های نوین تدریس براساس ایفای نقش و آموزش بر بالین انجام شده است. یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که روش‌های نوین آموزشی مانند ایفای نقش و آموزش بر بالین منجر به بهبود نگرش،

[Downloaded from rme.gums.ac.ir on 2025-10-25]

[DOI: 10.29252/rme.12.1.36]

دانش و مهارت‌های دانشجویان گردیده است. در مقایسه تفاوت میانگین‌های دو گروه، صرفاً نگرش در دو گروه تفاوت معنی‌داری را نشان داد اما دانش و مهارت در دو گروه دارای تفاوت معنی‌داری نبود.

نتایج حاکی از آن بود که میزان دانش و مهارت دانشجویان درباره‌ی آموزش ترانسفر به بیماران ضایعه‌ی نخاعی در هر دو گروه آموزش با استفاده از روش ایفای نقش و آموزش بر بالین افزایش یافته است. علت این یافته می‌تواند به‌دلیل درگیر شدن فعال دانشجویان هنگام آموزش آن‌ها باشد و در روش‌های فعال تدریس یادگیری از ثبات و پایداری بیشتری برخوردار است و فراگیران اغلب در سطوح بالاترحیطه شناختی درگیر می‌شوند. این نتیجه با نتایج مطالعات متعددی همسو است. به‌عنوان مثال نتایج مطالعه‌ی هزاوه ئی نشان داد که میانگین نمره‌ی آگاهی در مورد تغذیه‌ی دوران بلوغ، در سه گروه ایفای نقش، بازی و سخنرانی اختلاف معنی‌داری وجود دارد و نمره‌ی آگاهی در دو گروه بازی و ایفای نقش بیشتر از گروه سخنرانی بود که تاکیدی بر یکی از نتایج پژوهش حاضر مبنی بر موثر بودن روش ایفای نقش در یادگیری است (۱۶). همچنین در مطالعه‌ای که توسط Tiffen و همکاران در آمریکا انجام گرفت نیز نشان داد که دانش دانشجویان در زمینه معاینه فیزیکی در گروه ایفای نقش به‌طور قابل توجهی نسبت به گروه سخنرانی افزایش داشته است که نشان‌دهنده همسو بودن این یافته با مطالعه حاضر است (۱۷).

مطالعه‌ای که توسط عابدیان و همکاران که با هدف مقایسه‌ی تاثیر دو روش آموزشی ایفای نقش و سخنرانی بر آگاهی نگرش و عملکرد زنان نخست باردار درباره‌ی نوع زایمان انجام شد، نتایج نشان داد که در آموزش به‌روش سخنرانی می‌توان مطالب زیادی را در مدت کوتاهی به فراگیران انتقال داد اما اطلاعاتی که به‌روش فعال کسب می‌شوند در حافظه‌ی طولانی مدت باقی می‌مانند و بعد از یک دوره‌ی تاخیر قابل دسترس‌تر نسبت به‌روش غیرفعال است. در روش‌های غیرفعال مانند سخنرانی ممکن است تغییر سطح آگاهی و نگرش بلافاصله بعد از مداخله به وجود بیاید اما این تغییرات نمی‌تواند پایدار بماند و در پیگیری‌های بعدی ممکن است به سطح قبل از آموزش برسد. در این مطالعه تاثیر روش ایفای نقش بر ارتقای سطح آگاهی کم‌تر از روش سخنرانی بود (۱۸). نتایج این پژوهش از نظر تغییرات بیشتر ایفای نقش نسبت به سخنرانی در آموزش با نتایج پژوهش حاضر مغایرت داشت که البته می‌توان به کوتاه‌بودن فاصله‌ی بین پیش‌آزمون و پس‌آزمون را دلیل احتمالی نتایج دانست. با این‌که در مطالعه حاضر تاثیر معنی‌دار هر دو روش تدریس ایفای نقش و آموزش بر بالین اثبات شده است، در مقایسه این دو روش تدریس، تاثیر بارزتر و معنی‌دار روش آموزش بر بالین نسبت به‌روش ایفای نقش وجود دارد که در برخی از پژوهش‌ها نتایجی مشابه آن بدست آمد (۱۹،۲۰).

عشوندی و همکاران در تحقیق خود به بررسی تاثیر آموزش بالینی به شیوه کاوشگری بر مهارت بکارگیری فرآیند پرستاری پرداختند. پس از اجرای پیش آزمون دانشجویان گروه کنترل با روش معمولی و گروه آزمون با روش تدریس کاوشگری، به مدت ۱۰ روز تحت آموزش قرار گرفتند. در پایان کارآموزی از هر دو گروه پس آزمون گرفته شد. نتایج نشان داد که آموزش بالینی به شیوه کاوشگری در مهارت بکارگیری فرآیند پرستاری توسط دانشجویان پرستاری نسبت به روش معمولی موثرتر است (۱۹). عسگری و همکاران در مطالعه خود به مقایسه تأثیر سه روش آموزشی (کاوشگری، بر بالین بیمار و رویکرد رایج آموزش بالینی) بر یادگیری بالینی مراقبت‌های ویژه دانشجویان پرستاری انجام دادند. بر طبق یافته‌های این مطالعه دو روش آموزش کاوشگری و آموزش بر بالین بیمار، باعث ارتقای مهارت‌های بالینی دانشجویان شده است. از اینرو، پیشنهاد شده تا برای ارتقای یادگیری بالینی دانشجویان، از این دو روش در آموزش بالینی بیشتر استفاده گردد (۲۰).

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که آموزش بربالین منجر به تغییر در متغیر نگرش نشده است اما در حالت ایفای نقش تغییر ایجاد شده شاید به‌علت این باشد که دانشجو خود را در نقش بیمار قرار می‌دهد و ناتوانایی‌های او را بیشتر درک می‌کند و احساس همدلی و همدردی او را افزایش می‌دهد که بر نگرش او موثر است اما در روش آموزش بر بالین خود بیمار فعالیت را انجام می‌دهد و دانشجویان تغییر نگرش کم‌تری را به‌دلیل درگیر نبودن عملی در کار تجربه خواهند نمود. از طرفی در مقایسه مابین دو گروه نیز در این متغیر تفاوت ایجاد نشده است. که به‌نظر می‌رسد دلیل آن باشد که آموزش به‌صورت تخصصی بر روی جنبه‌ای از زندگی بیمار (ترانسفر) بوده و نگرشی به صورت مستقیم تحت آموزش قرار نمی‌گیرد. نتیجه پژوهش حاضر با نتایج پژوهش خطیبان و همکاران همخوانی ندارد. البته آن‌ها عنوان کردند که روش شبیه‌سازی بر روی نگرش دانشجویان تاثیرگذار نیست (۱۰). همین‌طور با پژوهش فضل‌جو نیز همخوانی مشاهده نشد که به نظر می‌رسد که پژوهش شبیه‌سازی شده در آن بر روی مشاهده زنده از

[Downloaded from rme.gums.ac.ir on 2025-10-25]

[DOI: 10.29252/rme.12.1.36]

الکتروشوک بر روی بیماران روانپزشکی بوده است که حتی منجر به ایجاد نگرش منفی در دانشجویان گردیده است (۲۱). از محدودیت‌های پژوهش‌یافتن و هماهنگی با بیمار در برگزاری آموزش بر بالین به‌دلیل عدم رضایت برخی از بیماران به‌منظور آموزش بوده است. همچنین پیشنهاد می‌گردد در پژوهش‌های آتی از تعداد بیشتر دانشجویان، روش‌های نوین و متنوع آموزشی و بر روی متغیرهای متفاوتی در مطالعات استفاده گردد.

به‌طورکلی می‌توان نتیجه گرفت که هر دو روش ایفای نقش و آموزش بر بالین توانستند به‌طور معنی‌داری دانش دانشجویان کاردرمانی در آموزش ترانسفر به بیماران ضایعه‌ی نخاعی را افزایش دهند، هرچند که روش آموزش بر بالین به نحو بارزتری در این مورد بهتر عمل نمود. همچنین هر دو روش ایفای نقش و آموزش بر بالین توانستند که مهارت دانشجویان را در آموزش ترانسفر به بیماران ضایعه نخاعی بلافاصله بعد از مداخله افزایش دهند، اما روش آموزش بر بالین در زمینه‌ی کسب مهارت دانشجویان کاردرمانی موفق‌تر عمل نمود. در مورد نگرش دانشجویان به معلولیت، تنها آموزش ایفای نقش توانست نگرش دانشجویان را تغییر دهد.

قدردانی

ضمن تشکر از دانشجویان شرکت‌کننده در پژوهش، این مقاله برگرفته از طرح تحقیقاتی با شماره ۹۶۱۲۰۸۷۷۵۵۶ مصوب در معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی همدان است.

References

1. Gaberson K, Oermann M. Clinical teaching strategies in nursing: Springer publishing company; 2010.
2. Fahrenwald NL, Bassett SD, Tschetter L, Carson PP, White L, Winterboer VJ. Teaching core nursing values. Journal of Professional Nursing 2005;21(1):46-51. [DOI:10.1016/j.profnurs.2004.11.001]
3. Fardanesh H. Theoretical foundations of instructional technology. Tehran: Samt; 2004.
4.Kolb SM. Grounded theory and the constant comparative method: Valid research strategies for educators. Journal of Emerging Trends in Educational Research and Policy Studies 2012; 3(1):83-6.
5. Schell BA, Gillen G, Scaffa M, Cohn ES. Willard and Spackman's occupational therapy: Lippincott Williams & Wilkins; 2013.
6. Reichsman F, Browning FE, Hinshaw JR. Observations of undergraduate clinical teaching in action. Academic Medicine 1963; 39(2):798.
7. K Ahmed MEB. What is happening to bedside clinical teaching? Medical education. 2002;36(12):1185-8. [DOI:10.1046/j.1365-2923.2002.01372.x]
8. Yaghubian M, Yaghubi T, Salmeh F, Golmohammadi F, Safari H. Comparison of the effects of education booklet and lecture method with booklet Training on the knowledge of nurses about professional rules. Iranian Journal of Medical Education 2010; 9(4):372-80.
9. Tayebzadeh Noori Z, Atapoor S, Ebn Ahmady A.[The Effect of Education on Simulated Patient Smoking Counseling on Self-esteem and skill of senior students of Dental School of Science]. Shahid Beheshti University of Medical Sciences 2011; 24(4): 290-8. [Persian]
10. Khatiban M, Tork shavand G.[Comparison the effects of the lecturing and simulation methods on nursing students learning in COPD elderly patient education] [dissertation]. Hamadan .Hamadan University of Medical Sciences; 2017. [Persian]
11. Heidarzadeh A, Kazemi M, Forouzi M, Jahani Y. [Comparing the effect of two methods of cardiopulmonary resuscitation education including computer-based stimulation and mannequin stimulation on nursing students knowledge and satisfaction]. J Med Educ Dev 2015; 8 (17) :12-20. [Persian]
12. Pedretti LW, Early MB, editors. Occupational therapy: Practice skills for physical dysfunction. St. Louis, MO: Mosby; 2001.
13. Hocking C. Implementing occupation-based assessment. American Journal of Occupational

[Downloaded from rme.gums.ac.ir on 2025-10-25]

[DOI: 10.29252/rme.12.1.36]

Therapy 2001; 55(4):463-9.
14. Reuben DB, Lee M, Davis Jr JW, Eslami MS, Osterweil DG, Melchiore S, et al. Development and validation of a geriatrics attitudes scale for primary care residents. Journal of the American Geriatrics Society 1998;46(11):1425-30. [DOI:10.5014/ajot.55.4.463]
15. Hasanvandamouzade M. Considering medical students' attitude to the elderly care in the medical sciences university of Jounishapur of Ahvaz [dissertation]. Ahvaz: Jundishapur university of Medical Sciences; 2010. [DOI:10.1111/j.1532-5415.1998.tb06012.x]
16. Hazavea MM, Taghdisy MH. [The Effect of Three Educational Methods of Lecture, Play and Role Playing on Students' Knowledge and Practice Adolescent Girl Nutrition Guidance]. Strides Dev Med Educ 2007;3(2):126-33. [Persian]
17. Tiffen J, Corbridge S, Shen BC, Robinson P. Patient simulator for teaching heart and lung assessment skills to advanced practice nursing students. Clinical Simulation in Nursing 2011;7(3):e91-e7.
18. Abedian Z, Navaee M, Jaafari Sani H, Arani A, Ebrahimzadeh S.[Comparing the effect of two teaching methods, role playing and lecture on primigravida womens knowledge, attitude and performance according to delivery mode]. IJObGI 2012;15(1):26-34. [Persian] [DOI:10.1016/j.ecns.2009.10.003]
19. Oshvandi KH, Bikmoradi A.[The Effects of Inquiry-Based clinical Instruction of Nursing students on applying Nursing process skill]. Avicenna J Nurs Midwifery Care 2013; 21 (1):5-15. [Persian]
20. Asgari P, Mahmoudi M, Bahramnezhad F, Rafiei F, Khajeh-Goodari M. Comparison of the Effect of Three Methods of Education (Inquiry-based, Bedside Education and Routine Approach to Clinical Education) on Critical Care Nursing Students' Clinical Learning. Strides Dev Med Educ. 2016 ; 13(2):e57947.
21. Fazlju E, Dadgari A, Akbar E. Evaluation of the impact of peer Education on knowledge and attitude towards Electroconvulsive therapy in Shahid Sadoughi University nursing student. Community Health Journal 2017; 5(1):1-7.

[Downloaded from rme.gums.ac.ir on 2025-10-25]

[DOI: 10.29252/rme.12.1.36]

Comparison of the two methods of "Simulation Patient " and "Real Patient " in training of transferring of Patients with Spinal Cord Injury in occupational Therapy Students

Hosseini SMS[1], Nurani Gharaborghe S[2*], Khatiban M[3]

Received: 2019/08/25 Accepted: 2019/12/05

Abstract

Introduction: Promoting education requires using of methods that enable students learn better and play an active role in learning. Achieving such a goal requires using of new teaching methods by teachers in designing teaching methods. The purpose of this study was to compare the effect of two training methods of "simulation patient" and "real patient" in transferring of spinal cord injury patients on knowledge, attitude and skill of occupational therapy students.

Methods: The present study is a quasi-experimental study with two group plan: pre-test and post-test, which included 38 undergraduate occupational therapy students that selected by census method. Then participants through simple randomization divided in two groups (19 members). Content of education about transferring of spinal cord injury patients was presented in both groups via lecture and slide during two days. Then, for practical training, students were divided into two groups of training (simulation patient and real patient). Before and after practical -training, knowledge and attitude questionnaires and observational skills checklists were distributed and collected from two groups. Data were analyzed by Wilcoxon test and U Mann-Whitney test through SPSS.

Results: There were no significant differences between the two groups in terms of age, gender, and marital status. After practical training, the results showed a significant difference between the two groups in changing the level of knowledge (P=0.019) skill in terms of general educational content (P=0.006), specific educational content (P=0.000) and relationship initiation (P=0.001).also, findings show significant difference between two groups in "real patient" method but no significant difference in "simulation patient" method.

Conclusion: According to the results, it can be concluded that clinical education can improve the level of knowledge and skill of occupational therapy students as compared to the role-playing method and as a new educational method in medical sciences, increase the quality of education.

Keywords: Training, Learning, Students, Occupational Therapy, Spinal Cord Injury

Corresponding author: Nurani Gharaborghe S, Department of Occupational Therapy, School of Rehabilitation Sciences, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran Saharnurani@yahoomail.com

Hosseini SMS, Department of Occupational Therapy, School of Rehabilitation Sciences, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran

Khatiban, Department of Medical Surgical Nursing, School of Nursing and Midwifery, Child & Maternity Care Research Center, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran

[Downloaded from rme.gums.ac.ir on 2025-10-25]

[DOI: 10.29252/rme.12.1.36]